

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови**

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА»
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма: Англійська мова і література та друга іноземна

Спеціальність: 014 Середня освіта

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Мова навчання: українська

Розробник: кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови Струк Іванна Михайлівна

Профайл викладача: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=GDnOJWkAAAAJ&hl=uk>
http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=196

Контактні телефони: +380663078283

E-mail: iv.struk@chnu.edu.ua

Консультації онлайн-консультації: понеділок з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Сучасна українська мова» – навчальна дисципліна, що спрямована на розвиток та вдосконалення орфографічних, пунктуаційних, комунікативних навичок і вмінь, які забезпечують кваліфіковану професійну діяльність особистості в приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування. Навчальний курс зорієнтований на поглиблення, закріплення, розширення, узагальнення й систематизацію правописних знань з основних розділів української мови, зокрема на засвоєння правил української орфографії й пунктуації та вироблення стійких навичок грамотного письма, дотримання норм літературної мови (лексичних, граматичних, стилістичних, правописних, орфоепічних), що є основою розвитку комунікативно компетентної особистості.

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова» є важливою компонентою варіативної частини освітньої програми професійної підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 04 Середня освіта.

2. Мета навчальної дисципліни: підвищити рівень мовної грамотності студентів, поглибити їх правописну вправність відповідно до чинних норм сучасної української літературної мови; удосконалити вміння орфографічно й пунктуаційно правильно оформляти своє і чуже висловлення в писемній формі; закріпити практичні навички віднаходити в реченні чи тексті, фахово аналізувати й вмотивовано уживати орфограми й пунктограми; розвивати вміння та бажання правильно і грамотно писати, висловлюватися, стежити за культурою мовлення, що стане надійним підґрунтям для формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців та самореалізації в професійній сфері та повсякденному спілкуванні.

3. Завдання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути таких компетентностей:

Загальнонаукові компетентності:	
ЗК 02.	Соціальна (С) – готовність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба в актуалізації і реалізації особистісного потенціалу, здатність самостійно здобувати нові знання й уміння, здатність до саморозвитку.
ЗК 03.	Культурна (К) – здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
ЗК 04.	Лідерська (Л) – здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.
Фахові компетентності:	
ФК 1.	<i>Мовно-комунікативна компетентність (A1):</i> – здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; – здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.
ФК 1	<i>Предметно-методична компетентність (A2):</i> – здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; – здатність здійснювати інтегроване навчання учнів; – здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; – здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.
ФК 1.	<i>Інформаційно-цифрова компетентність (A3):</i> – здатність здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; – здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси;

	– здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.
ФК 2.	<p style="text-align: center;"><i>Психологічна компетентність (Б1):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність визначати і враховувати в освітньому процесі індивідуальні особливості учнів; – здатність використовувати стратегії роботи, які сприяють розвитку позитивної самооцінки; – здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність.

4. Пререквізити. Теоретичним підґрунтям вивчення дисципліни є набуті знання з української мови в школі та курс «Українська мова за професійним спрямуванням».

5. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

ПРН 1. Уміти вільно спілкуватися державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять; влучно застосовувати інтонаційні та позамовні засоби виразності мовлення; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою; вичерпно та чітко відповідати на запитання учнів про різні аспекти навчального матеріалу.

ПРН 3. Уміти визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання та їх освітніх погреб.

ПРН 5. Уміти упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання.

ПРН 6. Уміти застосовувати технології розвитку в учнів критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей та потреб, здатності до осмислення власних рішень та їх наслідків, навичок рефлексії.

ПРН 12. Уміти забезпечувати методами педагогічної діагностики для допомоги учням у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії.

ПРН 14. Уміти інтегрувати інновації у власну педагогічну практику, адаптувати їх до різних умов освітнього процесу та сучасних вимог до педагогічної діяльності з урахуванням особливостей діяльності закладу освіти.

ПРН 18. Уміти застосовувати навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, прагнення до саморозвитку, розкриття здібностей і пізнавальних можливостей (навички фасилітатора, організатора, координатора, наставника тощо).

ПРН 21. Уміти відстежувати зміни в системі освіти, враховувати їх у проектуванні власної педагогічної діяльності та плануванні професійного розвитку.

ПРН 22. Мати здатність дотримуватися академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2021	1	3	90	–	30			60	–	залік
Заочна	2021	1	3	90	–	8			82	–	залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. «Вдосконалення орфографічної компетентності»														
Тема 1. Правопис складних слів: чинні правописні норми	6		2			4	8		2				6	
Тема 2. Правопис іменних частин мови: складні випадки уживання орфограм	6		2			4	6						6	
Тема 3. Правопис прислівників та прислівникових сполук: разом, окремо, з дефісом	6		2			4	6						6	
Тема 4. Правопис власних назв (особових, релігійних, географічних, адміністративно-територіальних, астрономічних, назв установ, організацій, органів влади, документів, посад, звань, відзнак тощо).	6		2			4	8		2				6	

6.2.1 Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
	Практичний блок:		
1.	Аналізом орфограм і пунктограм під час написання самодиктантів з метою відпрацювання правописних умінь і навичок з вивчених тем.	8	12
2.	Виявлення й аналіз порушень лексичних, морфологічних та синтаксичних норм української мови у різностильових текстах.	7	12
	Теоретичний блок:		
1.	Проблеми правописної грамотності фахівця та шляхи їх розв'язання	3	4
2.	Формування правописної компетентності фахівця з використанням інформаційних технологій	3	4
3.	Правописні поняття як базові у формуванні орфографічної та пунктуаційної грамотності фахівців	3	4
4.	Випадки правописної варіантності	3	4
5.	Порушення правописних норм	3	4
6.	Тире як авторський розділовий знак	3	4
7.	Однорідні і неоднорідні означення: особливості пунктуаційного оформлення	3	4
8.	Порівняльний зворот в реченні: особливості пунктуаційного оформлення	3	4
9.	Інтонація як універсальний засіб зв'язку: взаємозв'язок інтонаційного та пунктуаційного оформлення речення	3	4
10.	Рубрикація в тексті: особливості пунктуаційного оформлення	3	4
11.	Багатозначність слова і контекстуальна точність його вживання	3	4
12.	Порушення морфологічних норм	3	4
13.	Стилістичне використання синтаксичних синонімів та паралельних синтаксичних конструкцій	3	4
14.	Складні випадки наголошування	3	4
15.	Суржик і способи його подолання	3	2
	Разом	60	82

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю.

Форми поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування.

Форми проміжного контролю: модульні контрольні роботи.

Форми підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання. Діагностика успішності навчання студентів з навчальної дисципліни охоплює: фронтальне та індивідуальне опитування на практичних заняттях, практичні індивідуальні і самостійні завдання, перевірка письмових домашніх завдань, написання орфографічних і пунктуаційних диктантів, аналіз мовних помилок у різностильових текстах, модульні контрольні роботи, стандартизовані тестові завдання.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають поточний, проміжний (модульний) та підсумковий контроль знань студента. Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни упродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за поточні види контролю (по 20 балів за кожен змістовий модуль) і 40 балів – у ході підсумкового контролю (заліку). Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ЄКТС.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:
 - повнота розкриття питання;
 - логіка викладу, культура мовлення;
 - упевненість та аргументованість;
 - залучення основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
 - аналітичні міркування, вміння порівнювати, робити висновки.
2. Письмове завдання:
 - мовна грамотність
 - повнота розкриття питання;
 - цілісність, системність, логічна послідовність викладу, вміння формулювати висновки;
 - акуратність оформлення документа та письмової роботи;
 - якість підготовки матеріалу (реферату, презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (слайдів, таблиць, схем тощо).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)			Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3		
20	20	20	40	100

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Глазова О.П. Українська орфографія : навч. посіб. Х. : Веста : Ранок, 2008. 384 с.
2. Глазова О.П. Українська пунктуація: навч. посіб. Х. : Веста : Ранок, 2006. 352 с.
3. Караман С.О., Караман О.В. Українська мова: практикум з орфографії та пунктуації. – Київ, 2006. 160 с.
4. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>
5. Український правопис / Національна академія наук України. – К. : Наукова думка, 2020. – 392 с.
6. Шабат-Савка С.Т., Максим'юк О.В., Шатілова Н.О. Пунктуація української мови: навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 240 с.
7. Юшук І.П. Практикум з правопису і граматики української мови. К. : Освіта, 2012. 270 с. URL: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>
8. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови : Модульний курс: навч. посіб. К.: Алерта, 2017. 298 с.
9. Пентилюк М. Мовленнєві помилки та принципи їх класифікації. Українська мова і література в школі. 2003. №3. С. 26–29.
10. Пентилюк М.І. Культура мовлення і стилістика. – Харків: Ранок, 2016. – Ч.І. –100 с.; Ч.2. –100 с.

8.2. Додаткова

1. Авраменко О. 100 експрес-уроків української. Київ: #книголав, 2016. 192 с.
2. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посібник / за заг. ред. О. Сербенської. Львів: Світ, 1994. 152 с.
3. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. Київ : Книга, 2010. 252 с.
4. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
5. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів : Світ, 2003. 432 с.
6. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова : практ. словничок-довідник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 88 с.
7. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ: Рідна мова, 1998. 476 с.
8. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. Київ : Рад. школа, 1984. 160 с.
9. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. – Київ: Вид. центр “Просвіта”, 2000. 128 с.
10. Городенська К.. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ: КММ, 2014. 124 с.
11. Гуйванюк Н. Новітні тенденції в українській пунктуації та проблеми авторської пунктуації / Ніна Гуйванюк // Слово. Речення. Текст. – Чернівці, 2009. – С. 486–492.
12. Данильчук Д. Український правопис: роздоріжжя і дороговкази. Київ : Либідь, 2013. 224 с.
13. Довідник з культури мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Вища школа, 2005. 400 с.
14. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови . Київ: Вища школа, 1987. 349 с.
15. Караванський С. Секрети української мови. К.: Кобза, 1994. 152 с.
16. Клименко Н., Мельник-Крисаченко П. Українська легко! Харків : КСД, 2016. 288 с.
17. Дзюбишина-Мельник Н.Я., Дужик Н.С., Єрмоленко С.Я. Культура мови на щодень. Київ : Довіра, 2000. 169 с.

18. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. К. : Основи, 2008. 303 с.
19. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Київ, 2002. 113 с.
20. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. Київ : Вежа, 1994. 240 с.
21. Пономарів О. Українське слово для всіх і для кожного. Київ : Либідь, 2012. – 359 с.
22. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: навчальний посібник. Київ : Либідь, 1999. 240 с.
23. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів : В-во “СПОЛОМ”, 2001. 223 с.
24. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Київ : ВЦ „Академія”, 2010. 216 с
25. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2013. 332 с.
26. Хом’як І. Компетентнісний підхід до навчання правопису української мови. *Українська мова й література в школах України*. 2017. № 11. С. 17–21.
27. Чак Є.Д. Барви нашого слова. Київ : Рад. школа, 1989. 176 с.
28. Чак Є.Д. Складні випадки вживання слів. Київ : Рад. школа, 1984. 185 с.
29. Чак Є.Д. Чи правильно ми говоримо? Київ : Освіта, 1997. 240 с.
30. Ющук І. П. Мова наша українська. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2001. 145 с.

Словники

1. Биби́к С.П., Єрмоленко С.Я., Пустовіт Л.О. Словник епітетів української мови / за ред. С.Я. Єрмоленко. Київ : Довіра, 1998. 431 с.
2. Биби́к С.П., Михно І.Л., Пустовіт Л.О., Сютя Г.М. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів. Київ : Довіра, 1997. 399 с.
3. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. Львів : Вид. центр ЛНУ імені Франка, 2003. 68 с.
4. Бурячок А. Орфографічний словник: 4-те вид., доопрац. Київ : Наукова думка, 2002. 460 с.
5. Бурячок А.А., Гнатюк Г.М., Головащук С.І. Словник синонімів української мови : у 2-х т. Київ : Наук. думка, 1999 – 2000.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
7. Головащук С. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ : Либідь, 1995. 192 с.
8. Головащук С. Словник наголосів. Київ : Наукова думка, 2003. 319 с.
9. Головащук С.І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. Київ : Вища школа, 1995. 319 с.
10. Горпинич В.О. Словник географічних назв України: Топоніми та відтопонімічні прикметники: Близько 25 000 слів / В.О. Горпинич. Київ: Довіра, 2001. 526 с.
11. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 тис. слів / відп. ред. Н.Ф.Клименко. – Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. – 760 с.
12. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Київ : Знання, 2004. 367 с.
13. Гринчишин Д.Г., Капелюшний А.О., Пазяк О.М. Словник труднощів української мови / за ред. С.Я. Єрмоленко. Київ : Рад. школа, 1989. 336 с.
14. Жайворонок В. Велика чи мала літера: Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004. 202 с.
15. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ : Кобза, 1993. 472 с.
16. Орфографічний словник української мови: Близько 120 тис. слів / уклад. С.І. Головащук, М.М. Пещак, В.М. Русанівський та ін. Київ : Довіра, 1994. 864 с.

17. Орфографічний словник української мови: Понад 40000 слів / А. Івченко; ред. Н. Фоміна. Харків : Фоліо, 2006. 765 с.
18. Орфоепічний словник української мови / уклад. : В. Русанівський, В. Чумак, Г. Ярун; за ред. В. Русанівського. Київ : Перун, 2006. 202 с.
19. Полюга Л.М. Словник антонімів. Київ : Рад. школа, 1987. 173 с.
20. Пономарів О. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 1997. 40 с.
21. Словник іншомовних слів / уклад. Л.О. Пустовіт, О.І. Скопненко, Г.М. Сюта та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
22. Словник фразеологізмів української мови / уклад.: В.М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 2008. 1104 с.
23. Терлак З.М. Пунктуаційний словник-довідник / З. М. Терлак. Львів : Світ, 2019. 396 с.
24. Український орфографічний словник: близько 165 тис. слів / за ред. В.М. Русанівського. 5-е вид., переробл. і доповн. Київ : Довіра, 2006. 940 с.
25. Український орфографічний словник: понад 175 тис. слів / за ред. В.Г. Складенка. Вид. 9-е, переробл. і доповн. Київ : Дніпро, 2009. 1011 с.

8.3. Електронні інформаційні ресурси

1. Mova.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Блог професора Пономарева. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariv>
3. Горх – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
4. Сайт Олександра Авраменка. URL: <http://xn--80aafnzkijm.xn--j1amh/>
5. Словник української мови у 20 т. online: томи 1–11 (А–пояснювати). URL: <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
6. СловникUA. Портал української мови та культури. URL: <https://www.slovnyk.ua/>
7. Словники України online: словозміна, синонімія, фразеологія. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
8. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>
9. Український правопис / Національна академія наук України. – К. : Наукова думка, 2020. – 392 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYTljxkiAa5vrd0mM/view>